

De onberaden Stap!

*De Bandoengse
huisvrouw. Naant*

1936

Deze titel is volstrekt plagiaat-Ik beken het dadelijk en zal het U uitleggen, opdat geen Menno ter Braak me aan de haren gaat trekken, zoals hij in het Vaderland Ina Boudier-Bakker heeft gedaan: — Arme Ina Boudier! De literaire neef had weleens wat meer égards mogen hebben tegenover de literaire tante. Een schrijver of schrijfster aldus te betitelen, dat men dadelijk weet, in welke generatie ge hem of haar moet plaatsen, heb ik alweer niet uit mezelf. — Die betiteling gebruikte Top Naeff eens in een lezing in onze, de Rotterdamse Kunstkring. „De onberaden Stap” — aldus noemde Mr. van Rossem een der laatste „Surprises”, die hij in de Haagsche Post placht te schrijven, waarvan we zo genoten, waarheen we zo verlangend uitkeken.

„De onberaden Stap” — hij schreef erover, kort voor zijn dood. Zó indringend, dat ik me nog bijna zin voor zin van het kernachtige stukje herinner. — Maar vooral blijft me de laatste overheersende indruk bij: „Mensen, ik smeeek jullie, doe het niet! Het is geen goud dat er blinkt, het is modder. — Het is geen vreugde, die U lokt — het is vereenzaming, afstomping. — Het is geen weelde die U wacht. — Met Uw uitgewonnen geld in de hand gaat ge armoede lijden, bittere armoede, lichamelijk, maar vooral geestelijk.” De Onberaden Stap — het is het besluit dergenen, die zich geldelijk tot een minimum beperkt weten, om naar de landen met lage, zéér lage valuta's te trekken, daar hun hoge Hollandse guldens in te wisselen tegen handen- en handenvol plaatselijk geld en eindelijk een budget op te kunnen gaan stellen, dat sluit. Wat zeg ik, dat winst laat.

Mr. van Rossum, die ontzaglijk veel gereisd heeft en ons van zijn reiservaringen in menige voorafgaande Surprise had laten genieten, had het in dat stukje speciaal over de Balearen: Minorca en Mallorca en dan over de Kusten van Dalmatië, maar ge kunt zelf de rest invullen: Noord-Italië, Portugese Kust. Hij beschreef ons het ontstellend verschil tussen het leven in die streken *in het seizoen*, en in de lange tijd, tussen de seizoenen. De pracht en heerlijkheid van het seizoen lokt aan — Blauwe Zeeën, hoge bergen, zonnige stranden, oude schilderachtige stadjes, vriendelijke bewoners, fruit volop, kost en inwoning zeer goedkoop. — Muziek, dansen, vrolijkheid, internationaal verkeer. — Maar dan!

Het seizoen sluit. En dan sluit alles. Die zich

blijvend gevestigd heeft, moet de lange, lange maanden zien door te komen, zo goed als geheel aangewezen op zichzelf. In zijn ongeriefelijk huis, op zijn slecht verwarmde kamer. Moet hij uit, dan strompelt hij over de ellendige stenen, vindt nergens iets van de afleiding, die het kleinste Hollandse dorp biedt. — Hoogstens de berookte en slecht verlichte dorpsherberg-Niets-Niets-Mr. van Rossem eindigde: „Zelfs een zolderkamer in één onzer grote of kleine Hollandse steden is te verkiezen boven het *wonen* in de streken, die ons niets kunnen bieden van de mogelijkheden tot levensgenieten, die in onze Hollandse steden voor ieder bereikbaar zijn”.

Sedert enkele jaren is mijn leven zeer van structuur veranderd. Kinderen het huis uit, man hele dagen weg. Genoeg ervaring in de huishouding, om die met een minimum van tijd en denkkraft te laten draaien. — Kom gerust maar bij me kijken.

Gedurende al die plotselinge veranderingen, waarbij bovendien een zeer sterke besnoeiing van het budget kwam, maar daar praat een mens al niet eens meer over, want waar is dat niet zo? is het geen ogenblik mijn begeerte geweest, bij de pakken neer te zitten. Ik geloof, dat ik gered ben van het schrikkelijke bestaan ener huisvrouw, die met de stofdoek in de hand loopt te murmureren over haar man, die nooit thuis is en dus Zondag's niet *uit* wil; die al haar zorgen omzet in een slecht humeur en dat in kleine of grote onweders ontlaadt over de hoofden van *man* en dienstbode — omdat ik vóór mijn huwelijk een werkende vrouw ben geweest. Daarbij komt het geluk, dat ik gedurende mijn huwelijk mijn schepen niet achter me verbrand heb, en zie — daar kon ik weer vrij uitvaren. Stevende op dingen af, die me al jarenlang lokten, maar waartoe ik in mijn drukke, strakke, zeer geregelde leven niet komen kon. Steeds verder strekten zich mijn tochten uit. Zo werd ik langzamerhand doordrongen van bewondering voor al, wat men hier in Holland, en dat met weinig of geen geld, kan genieten. Zo begreep ik hoe langer hoe meer, hoezeer Mr. van Rossem gelijk had. Niet, omdat ik Minorca en Mallorca, of de kusten van Dalmatië ken. — Maar omdat ik steeds verder vorder in mijn kennis van wat het leven hier aan alle kanten aan schoons, of al is 't dan maar aan gezelligs heeft te bieden.

Daar zijn dan allereerst de steden met hun stra-